

Ольга Палюх

УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС «СІЧОВІ ВІСТИ»
(Нью-Йорк; Чикаго, 1918—1924 рр.): ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ,
ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ І ТЕМАТИКА

Розглянуто історію створення, завдання та функціонування пресового органу Січової організації українців у США — газети «Січові Вісти». Досліджено публікації часопису у проблемно-тематичному аспекті.

Ключові слова: «Січові Вісти», спортивно-руханкове товариство, часопис, редакція, тематика, зміст, читач.

Рассмотрено историю создания, цели и функционирование печатного органа Сечевой организации украинцев в США — «Січові Вісти». Исследовано публикации газеты в проблемно-тематическом аспекте.

Ключевые слова: «Січові Вісти», спортивно-физкультурное общество, газета, редакция, тематика, содержание, читатель.

History of creation, tasks and functioning of the press organ of Sich organization of Ukrainians in the USA — «Sichovi Visty» — has been presented. The problem thematic aspect of publications of the magazine has been examined.

Key words: «Sichovi Visty», sports athletic society, publication, editorial staff, topics, content, reader.

Формування цілісної картини новітньої української історії неможливе без ретельного вивчення матеріалів не тільки вітчизняної, а й видаваної рідною мовою закордонної преси, яка слугувала головним національним речником для тих наших громадян, хто через різні життєві обставини опинився на чужині. Чимало української періодики видавалося і видається нині найбільшими заокеанськими осередками діаспори в США й Канаді. Значне зацікавлення еміграційними виданнями підтверджують наукові праці українських дослідників, що висвітлюють різні етапи історії американо-канадської преси як сумісно, так і окремо, та охоплюють достатньо широку гаму видавничих та джерелознавчих проблем. Варто відзначити, зокрема, дослідження В. Вериги [2], В. Губарця [5; 6], О. Дзвінчук [7], Т. Кривенької [13], Н. Мерфі [15], О. Мукомели [17], О. Савченко [23], Я. Сеника [24], Н. Сидоренко [26], І. Сковронської [29], О. Хімяк [31], В. Чекалюк [32; 33]. Пресовидавничий поступ Канади від початків і до 1967 р. презентує монографія М. Боровика [1], про-

те аналогічних досліджень стосовно американської періодики поки що не проведено.

Нині авторська увага переважно зосереджується на довготривалих видавничих проектах, таких як газети «Свобода», «Новий шлях», «Український голос», однак поступово активізується інтерес і до «дрібніших» видань. Так, розвідки Т. Воротняк [3; 4], Г. Карась [12], В. Міхалчевської [16] висвітлюють тематику часописів «Наша Культура», «Слово Істини», «Листи до Приятелів», «Екран». Попри те, більшість видань ще очікують свого опрацювання, досі маловідомою сторінкою залишається видавнича діяльність багатьох українських громадських інституцій у США. Зокрема, нашу увагу привернув часопис «Січові Вісти», який видавався Січовою організацією українців у США впродовж 1918—1924 рр., пропагував духовний і фізичний розвиток української молоді та прагнув об'єднати наших американських співвітчизників незалежно від партійної приналежності єдиною спільною метою — працею на благо України. Окрім того, видання є цікавим з точки зору дослідження становлення січового руху у США, а також з огляду на час виходу — у період національно-визвольних змагань, що значною мірою обумовило україноцентричність тематики його публікацій.

Відзначимо, що наявні на сьогодні відомості про «Січові Вісти» надто обмежені. Скупі інформацію подають Енциклопедія Українознавства [10, т. 8, с. 2849] та англomовна Encyclopedia of Ukraine [36]. Не згадується цей часопис і в зазначених розвідках з історії американської преси. Лише у спогадах П. Задорецького [11] та С. Мусійчука [19], вміщених у пропам'ятній книзі «Січей» п. н. «Гей, там на горі «Січ» іде!..», а також у надрукованій 1926 р. на шпальтах «Свободи» статті С. Мусійчука «Чи в єдиновластю спасене народа (Історія єдиновласти в Січовій Організації в Америці як причинок до розв'язки сього питання)» [20], відображено окремі сторінки історії створення й діяльності самого товариства та побіжно — відомості про його пресовий орган.

Згідно з даними «Довідника з Української та Карпато-Русинської Американської Періодики та Календарів-Альманахів на Мікрофільмах (1886—1976)» [8], упродовж 1988—2002 рр. часопис «Січові Вісти» був мікрофільмований у рамках проекту, організованого і проведеного Науковим товариством ім. Шевченка в Америці

й Україні разом із Дослідницьким центром історії імміграції при Міннесотському університеті. Однак у переліку періодики на офіційних сайтах зазначених організацій це видання не фігурує [21; 38]. Тож джерелознавчою базою нашої розвідки слугують передусім числа часопису за 1918—1924 рр., які зберігаються у бібліотеках України, зокрема у Львівській національній науковій бібліотеці України ім. В. Стефаника, Науковій бібліотеці Львівського національного університету ім. І. Франка та Державній науковій архівній бібліотеці у Києві, хоча жодна із згаданих книгозбірень не володіє повним комплектом цього видання. Суттєвим доповненням є добірка статей із зарубіжної преси 1855—1938 рр., опублікована 1942 р. за дослідженням «Омнібус» Чиказькою публічною бібліотекою. Ця мікрофільмована і перекладена англійською мовою вибірка включає й близько ста публікацій часопису «Січові Вісти» за 1918—1924 рр., доступних нині для перегляду в режимі «он-лайн» завдяки сайту бібліотеки Іллінойського університету в Урбані-Шампейн [37]. Серед представленою — більше сорока матеріалів із номерів, відсутніх в українських бібліотеках.

Метою цієї статті є висвітлення історії створення, завдань, функціонування і тематики часопису «Січові Вісти», що важливо в контексті вивчення розвитку української преси у США та введення у науковий дискурс нової інформації про діаспорні видання, їхніх редакторів і видавців, а також про жанрово-змістову специфіку реалізації журналістського задуму.

Передумовою до розгортання січового руху у США стало створення з початком Першої світової війни легіону Українських січових стрільців у Галичині та актуалізація на цьому тлі «українського питання» у діаспорній пресі, що викликало значний національно-патріотичний запал серед молодих емігрантів з України [11, с. 349]. Так, у березні 1916 р. попередньо засноване в Нью-Йорку товариство «Сокіл» було перейменоване на «Українські Січові Стрільці», а на представницьких зборах українських організацій міста та околиць 27 липня того ж року вирішено утворити на його базі руханкове товариство «Січ» ім. Б. Хмельницького. На той час товариство не мало достатніх коштів для утримання власного гімнастичного залу, тому змушене було «кооперувати з чеським «Дельніцким (Робітничим) Соколом», винаймаючи спільне приміщення для фізичних

заняць. Попри обов'язкову участь «січовиків» в усіх чеських со-кільських святах, до публічних виступів їх не допускали — вони залишалися переважно «звичайними гістьми» [11, с. 350]. Тому очевидною стала потреба укрупнення власної Січової організації.

Незважаючи на матеріальну скруту, безпосередньо членами товариства, а також через пресу, передусім газету «Свобода», провадилася широка популяризація «січової ідеї» у різних регіонах США. Це дало відчутні результати: до осені 1916 р. було сформовано п'ять «Січей», а 11 листопада т. р. відбувся перший січовий з'їзд, який затвердив проект статуту «Січової Організації Українців у З.Д.А.» (далі — СОУ) і, побіч вирішення багатьох організаційних питань щодо атрибутики товариства, форми (одностроїв) її членів, виборів старшини, прийняв також постанову видавати власний пресовий орган «Січові Вісти» [11, с. 351—352].

Однак перше число з'явилося із понад річним припізненням — 13 липня 1918 р., що зумовлювалося об'єктивними причинами — етапом становлення та певною фінансовою слабкістю нової організації. Видавці декларували часопис як орган Січової організації українців у США, тому його головні завдання визначалися передусім програмою самого товариства. Так, у статті-зверненні першого номера п. н. «Українська молодіжи!» наголошувалося, що видання «Січових Вістей» є прагненням «оживити український січовий рух в Америці», де через відірваність від рідного краю «наша молодіж виставлена на тисячі небезпек» і з них найнебезпечнішою є проблема денационалізації. Власне запобігти цьому шляхом пропаганди фізичного і духовного розвою намагалась створена на засадах всеукраїнськості та позапартійності «Січова організація українців у З.Д.А.». Сприяти широкому згуртуванню українських переселенців у її лавах, а також виконувати важливу роль «січового» інформатора і трибуна покладалося на пресове видання: «Січові Вісти» йдуть в світ, бо сего конечно вимагає добро України. «Січові Вісти» йдуть між Вас, нащадки славних батьків, йдуть, щоби в наше народне життя на чужині внести животворне світло, щоби наш загал піднести на тілі і на душі, щоби положити основи на яких опереться сповнене наших народних обов'язків» (1918. — Ч. 1).

Від початку заснування редакційно-видавничі проблеми «Січових Вістей» були у центрі уваги проводу СОУ. Зокрема, з метою

популяризації видання про появу часопису було негайно оповіщено широкій громадськості через газету «Свобода», яка 25 липня 1918 р. опублікувала анонс першого номера [28]. Як засвідчують матеріали часопису, питання періодичності виходу «Січових Вістей» та їх змістового наповнення обговорювалися й на з'їздах організації. Так, у серпні 1918 р. другий з'їзд СОУ ухвалив низку рішень, які стосувалися видання газети «покищо один раз на місяць», передбачали у публікаціях дотримання принципів безпартійності й невтручання у внутрішні справи інших українських організацій, налаштовували авторів на пропагування фізичної і духовної культури серед українців у США, а також визначали безкоштовність друку як оголошень самого товариства, так і різноманітних загальноукраїнських повідомлень, водночас забороняючи розміщення неправдивої реклами — «фейкерських оголошень (адвертайзментів), котрі нищать матеріально український загал» (1918. — Ч. 3).

Питання важливості видання власного часопису стало невдовзі предметом дебатів на третьому січовому з'їзді у серпні—вересні 1919 р. Зокрема, у доповіді «Просвітне й економічне завдання Січової Організації» член товариства Юліян Павчак наголосив на виховній, національно-патріотичній місії часопису: «...треба щоби орган Січової Організації «Січові Вісти»... з кожного читача... виробив завзятого борця України...», а також на пізнавально-просвітньому значенні його матеріалів, які мали слугувати для українських емігрантів своєрідним орієнтиром у різних аспектах економічного та культурного життя: «...щоби наш орган, крім роботи над піднесенням духа національного між українськими імігрантами в Америці, показував нам дорогу, по якій ми повинні ступати в напрямі економічним, щоби говорив та наводив приміри з других народів, як вони господарять, як живуть, аби все, що другі народи мають найліпше, найгарнійше, найпожиточнійше в життю щоденнім, ми могли собі від них присвоїти». Виконання цих завдань, на думку доповідача, було можливим тільки за більш частої появи часопису — «бодай раз в тижни» (1919. — Ч. 9). Його пропозиція щодо перетворення «Січових Вістей» з місячника на тижневик здобула підтримку старшини товариства, бо вже в наступному числі повідомлялося, що «уряд Січової Організації, редакція і адміністрація «Січових Вістей» роблять всі можливі старання, щоб «Січові Вісти» почали

з початком 1920 року виходити тижнево», а також вміщено відозву до читачів «о моральне і матеріяльне попере до такої міри, щоб ми могли певно забрати ся до видавання тижневика з початком 1920 р.» (1919. — Ч. 10).

На практиці ж цей намір так і не вдалося реалізувати, адже видання, яке номінально мало виходити коштом Січової організації, через перманентну фінансову скруту товариства повністю залежало від кількості й активності передплатників — членів товариства та його прихильників. Хоча редакцією вживалися різні заходи щодо матеріальної підтримки часопису (як, наприклад, заохочувального характеру: 1918 р. кожен, хто підписав десятьох передплатників отримував часопис безкоштовно (ч. 3), так і агітаційно-адміністративного: на шпальтах регулярно друкувалися оголошення, які нагадували про потребу вчасної передплати й здавання коштів на пресовий фонд), лише у 1923—1924 рр. газета стала двотижневиком. Ця зміна у виході «Січових Вістей», очевидно, відбулася завдяки можливості друкувати їх у власній друкарні, яку товариство набуло 1922 р. і що забезпечило певне здешевлення поліграфічних послуг, а також допомогло української громадськості, до якої із відповідним закликком зі шпальт «Січових Вістей» та «Свободи» звернулися «екзекутива» (1922. — Ч. 7) і редактор газети С. Мусійчук: «...проситья Вас, Браття і Сестри Українці, заперенумерувати собі «Січові Вісти» і читати їх хоть би тому, що ся часопись має на ціли ширити ідею січову, ту ідею, яка повинна і мусить бути дорогою для тих Українців і Українок, котрі бажаяють волі Україні» [18].

Структурно й за технічним оформленням (обсяг, формат, якість паперу) в 1918—1919 рр. часопис наближався до журналу, упродовж 1920—1924 рр. — до газети. Від липня 1918 р. і до квітня 1920 р. він виходив у Нью-Йорку, від травня 1920 р. і до липня 1924 р., у зв'язку з перенесенням централі товариства, — у Чикаго. Останнє, 13-те, число «Січових Вістей» з'явилося 10 липня 1924 р., а вже наступний, 14-й, номер від 20 липня через «реорганізацію» видання його редактором О. Назаруком вийшов п. н. «Січ».

За редакцію часопису у 1918—1923 рр. відповідав редакційний або виконавчий комітет, утворений із представників керівництва товариства, а також призначався відповідальний редактор. Хоча прізвища редакторів у вихідних даних не завше вказувалися, вста-

новлено, що першим редактором був народний учитель з Галичини М. Дячишин, у 1919 р. та початкові номери 1920 р. редагував Микола Величко, який також був автором низки віршів у виданні під псевдонімом Марко Скритий, а пізніше — псевдонімом Василь Вінтоняк. Від травня 1920 р. й до березня 1923 р. редакторські обов'язки виконував писар організації, «менеджер» січової друкарні і «Січових Вістей» Стефан Мусійчук. Тимчасово, впродовж лютого—квітня 1922 р., редактором і менеджером видання був Лука В. Стахурський. У листопаді 1923 р. на посаду редактора запрошено О. Назарука, який одноосібно редагував часопис до кінця його виходу [9; 13, с. 354]. Однак за винятком двох редакторів — С. Мусійчука (1894—1952 рр.) — православного священника, громадського діяча і письменника, родом з Коломийщини [10, т. 5, с. 1669] та О. Назарука (1883—1940 рр.) — громадського і політичного діяча, відомого журналіста і публіциста, за фахом адвоката, родом із Бучача [10, т. 5, с. 1678—1679; 25], детальнішою інформацією про інших співробітників «Січових Вістей» поки що не володіємо.

Закладений у завданнях «Січових Вістей» національно-патріотичний контент головно визначив відповідний тематичний добір публікацій, хоча його жанрове урізноманітнення відбувалося поступово впродовж усього часу виходу видання.

Насамперед часопис популяризував ідейні принципи СОУ серед української молоді у США, що яскраво ілюстрували вже передовиці 1918 р.: «Українська молодіжи!» (ч. 1), М. Д. «У відповідь всім покликаним і непокликаним, серйозним і жартівливим, а передовсім цікавим і смілим критикам і напасникам нашим» (ч. 3), «Наші ідеали» (ч. 4), «Січ а демократія» (ч. 5), «Січ а патріотизм» (ч. 6). Зокрема, даючи відсіч потенційним опонентам, автори публікацій аргументували позицію «безпартійності» товариства «як благородну працю для добра своєї вітчизни» [27] та вказували на безрезультатність боротьби між українськими партіями, яка «з'їдає половину національної енергії, так що майже нічого не остає до дійсної праці» і спрямована часто «лише на атак в цілі поборення другої партії» [30].

Прагненням засновників товариства виховати молодих українських емігрантів на основі любові та поваги до своєї далекої Батьківщини свідомими, відповідальними, «карними», здоровими тілом

і сильними духом громадянами пояснювалася значна увага у публікаціях безпосередньо до особистості «січовика» та акцентування на обов'язку його морального, інтелектуального й фізичного вишколу. Так, у замітці «Яким повинен бути січовик?» П. Задорецький, отаман СОУ у 1916—1918 рр., зазначав: «...під назвою «Січовик» зглядно «Новомодний Січовик», треба розуміти одиницю о сильній індивідуальності, одиницю, яка своїми добрими прикметами творить замкнену цілість, відмінного типу від інших одиниць» (1919. — Ч. 7). Виробленню активної життєвої позиції в українській молоді сприяли статті психологічно-виховного і філософського спрямування, в яких розглядалися особливості людського характеру та процес становлення індивідуальності особи, через трактування людського буття як постійної боротьби за існування обґрунтовувалася необхідність тілесного гарту.

Розуміння тісного взаємозв'язку між духовним і фізичним станом людини демонструвало і спершу обране СОУ гасло: «В здоровому тілі — здорова душа!», зазначене у логотипі часопису в 1918 р. та його восьми номерах за 1919 р. Внутрішній смисл цього закликів втілювався у популяризації на сторінках видання здорового способу життя: публікувалися рекомендації щодо організації та проведення спортивних занять, у відповідних рубриках (1918 р. — «Січові вільні вправи», 1922 р. — «Куток гімнастичних і вільноручних вправ») пропонувався перелік «січових» вправ, інформувалося про видатних тогочасних українських спортсменів у США.

Помітне місце у виданні займали матеріали про діяльність проводу («екзекутиви») СОУ та її підрозділів («сотень»). Часопис відображав перебіг з'їздів, зборів, мітингів (вічей), свят (здвигов) та забезпечував комунікативний зв'язок між старшиною і рядовими членами, друкуючи накази, розпорядження, адміністративні оголошення. Основний інформативний масив подавався у рубриці «Рух в Сотнях Січ. Орг.».

Посилення суспільно-політичного неспокою на теренах України зумовило починаючи від 1919 р. підвищене зацікавлення СОУ загальноукраїнськими справами та відразу стало домінуючою темою публікацій часопису. Розгортання військової боротьби за незалежність рідного краю зніжувало організаційне рішення про заміну попереднього гасла на дієвіше і більш відповідне актуальності

моменту — «В боротьбі здобудемо право своє!». Завдяки цьому, повідомляли «Січові Вісти», лави товариства значно зросли: якщо у вересні 1919 р. налічувалося шістсот «січовиків», то у жовтні їх вже було п'ять тисяч (1919. — Ч. 9).

Мінливу воєнно-політичну ситуацію на «старій Батьківщині» відображали інформаційні повідомлення, які були переважно вибіркою або передруками з європейської преси і, хоча із запізненням, все ж доносили до заокеанського українського читача найважливіші відомості. Зокрема, сповіщалося про спроби уряду УНР на чолі з С. Петлюрою заручитися підтримкою впливових держав Європи та США у проголошенні незалежності України. Обґрунтовані надії на справедливе вирішення цього питання завдяки втручанням США як оплоту демократії і свободи поклала й СОУ — на шпальтах часопису друкувалися телеграми, надіслані січовим з'їздом 1919 р. до обох палат парламенту й особисто президенту Вудро Вільсону, з протестами «проти большевицького, польського і румунського наїзду на східну Галичину, Холмщину, Буковину, Бесарабію і інші части України» та проханням «допомогти Українцям прогнати большевиків, змусити польське і румунське правительства, аби вони забрали свої армії з України, а також... признати цілковиту незалежність Української Республіки» (1919. — Ч. 9).

Упродовж 1919—1924 рр. регулярно друкувалися матеріали із рідного краю, які відтворювали невтішне становище на землях України та вселяли тривогу за долю українського населення. У низці статей інформувалося про зубожіння і голод на територіях, окупованих більшовиками (З царства московських большевиків. — 1922. — Ч. 7; Голод на Україні. — 1922. — Ч. 8; Залізник Н. Комунисти самі про себе. — 1923. — Ч. 18), про гоніння й утиски українців польською владою (Галичина під польським панованем. — 1919. — Ч. 9; Страшна провізорія. — 1919. — Ч. 10), про причини невизнання урядом Чехословаччини автономії Підкарпатської України (Чому Чехо-Словацьке Правительство не переведе в життя автономію Підкарпатської України. — 1922. — Ч. 7), про злиденне життя колишніх воїнів української армії в таборах для інтернованих (Крушельницький К. Український жовнір ізгой (Образки з життя інтернованих частин Української Галицької Армії). — 1922. — Ч. 1; Гірний П. Спомини із лаяцької неволі. — 1922. — Ч. 9) тощо.

У складні для української нації роки випробувань СОУ взяла на себе важливу гуманітарну місію допомоги своїм «братам і сестрам», що потерпали від свавілля чужої влади на Батьківщині. З цією метою у «Січових Вістях» було розгорнуто широку кампанію зі збору коштів — у численних оголошеннях лунали патріотичні заклики до молодих українських емігрантів поповнювати лави «січовиків» та «віддати всьо, що маєм, за долю і волю України» [22]. Необхідність виконання свого громадянського обов'язку перед далекою Вітчизною та власним народом у важкий час обстоював перед заокеанськими читачами, зокрема, автор статті «Як повинні січовики розуміти боротьбу за Україну» М. Дячишин (1919. — Ч. 10).

Значна частина пожертв надсилалася у Галичину в надії на позитивне вирішення проблеми самостійності краю — 1922 р. адресувалася на «Фонд Негайної Допомоги Рідному Краєві», створений при дипломатичному представництві уряду Західно-Української Народної Республіки у США (1922. — Ч. 8). Опубліковані у виданні, листи вдячності західноукраїнських діячів К. Трильовського [39], Є. Петрушевича [41], Р. Смаль-Стоцького [40] та інших засвідчували нагальність здійснюваної СОУ благочинної праці.

Патріотично-закличний настрій публікацій часопису щодо «потреби допомоги рідному краєві» урівноважувався поміркованого характеру статтями про причини поразок національно-визвольних змагань та перспективи здобуття Україною незалежності у майбутньому. Так, на огріхи в організації української армії й тактиці її командування звернув увагу І. Вислоцький у статті «Наші гріхи» (1922. — Ч. 1), серед яких визначив три найголовніших: «непідготовленість старшин» (відсутність елементарних знань з військового ремесла в командирського складу), «брак почуття обов'язку» (безвідповідальність у наданні й виконанні наказів) та «незнання свого місця» (невідповідні призначення на військові посади). Спробою розібратися у подіях недавнього минулого була й друквана у декількох числах часопису в 1922—1923 рр. розлога розвідка о. Льва Ваня «Історія Української Влади від 1917 до 1919», в якій вказувалися помилки і прорахунки в діяльності урядів УНР, ЗУНР та гетьмана П. Скоропадського.

Не менш болючі питання — «Що нам Українцям, а спеціально нам Січовикам, треба буде робити — наколи Україна не буде призна-

на?» та «Що нам Українцям робити, наколи Польща своїми хитрощами дипломатичними переконає Аліянтів, що нам належить ся лиш автономія а не Самостійність і то лише в злуці з Польщею?» — редакція винесла на загальне обговорення упродовж 1922—1923 рр. в спеціально запровадженій рубриці «Вільна трибуна». Надіслані до часопису відгуки «січовиків» одностайно підтверджували думку про необхідність консолідації усіх сил та продовження боротьби за волю Вітчизни. Зокрема, І. Вислоцький у статті «Що нам робити, если Польща загарбає Галичину?» (1922. — Ч. 1) наголошував, що на це питання «може бути лиш одна відповідь»: «Безпощадна оружна боротьба з польським народом. Нищення їх завсігди, всюди, всякими можливими і неможливими способами». За радикальні методи боротьби супроти «польських окупантів» у Галичині — формування військових дружин на зразок Ірландської республіканської армії за кошти створеного закордоном «Бойового фонду» — виступили на зборах члени 11-ї сотні в м. Честер (штат Пенсильванія) (1922. — Ч. 7). Їхню позицію підтримав і колишній старшина УГА Володимир Галан: якщо світові лідери визнають Галичину частиною Польщі, то «ми мусимо признати єї собі — ми самі!» (1923. — Ч. 6). Вісім власних афоризмів-приповідок надіслав до газети о. Пристай. Він резюмував, що поневолення України більшовиками — це прагнення «усунути з дороги найнебезпечнішого ворога большевизму», та алегорично оцінював зазіхання поляків на Східну Галичину: «Польща без українських земель, як риба без води, здохлаби» (1922. — Ч. 7).

Саме тому рішення Ради амбасадорів 14 березня 1923 р. про приєднання Східної Галичини до Польщі було сприйнято американськими українцями не як крах національних завоювань, а радше як поштовх до більш рішучої допомоги галичанам, що, зокрема, демонструвало опубліковане на шпальтах часопису звернення Об'єднання українських організацій в Америці, до складу якого від початку його заснування 1922 р. входила й СОУ (1923. — Ч. 6). «Січові Вісти» повідомляли також про збори й віча-протести у сотнях СОУ, а також значні пожертви, зібрані для рідного краю під час їх проведення, що було своєрідною акцією-відповіддю на прийняту угоду.

Захоплюючись жертовністю українців на власній землі, заокеанська діаспора щиро вітала всіх, хто уособлював у той час «борців

за Україну». «Січові Вісти» публікували прихильні відгуки на гастролі у США 1922 р. Українського народного хору під керівництвом О. Кошиця [42; 43]. Окремі матеріали висвітлювали приїзд до США у 1921—1922 рр. митрополита Андрея Шептицького [44]. Захисником прав галицьких українців було представлено й Осипа Назарука [35], який перебував у США і Канаді на початку 1920-х рр. як представник уряду ЗУНР.

Чимало газетної площі займали публікації, які торкалися славних сторінок української історії, ознайомлювали з біографіями видатних діячів, розповідали про культурно-мистецьке життя. Ці матеріали сприяли підвищенню просвітнього рівня та плеканню національно-патріотичних цінностей в українській молоді у США. На сторінках «Січових Вістей» друкувалися витяги з брошури «Український катехизм», підготовленої та виданої 1911 р. Ю. Сіцінським, В. Сочинським, М. Павловським та іншими, де у формі запитань і відповідей висвітлювалися важливі аспекти історії й культури України, обґрунтовувалися основні положення українського національного руху та обстоювалося право вільно розмовляти рідною мовою (1918. — Ч. 4—6; 1919. — Ч. 7). Різні цікаві факти з життя українців подавала сформована як нотатник стаття «Важні записи з історії нашого краю і народа» (1922. — Ч. 7, 8), публікувалися також короткі життєписи Івана Богуна (1922. — Ч. 7), Івана Виговського (1922. — Ч. 8), Івана Скоропадського (1923. — Ч. 6).

Розвідкою Данила Якимів «Український Театр і його Типові Представники» (1918. — Ч. 3—6; 1919 — Ч. 7) було представлено історію театрального мистецтва на українських теренах. У низці статей автори роз'яснювали важливість музики і пісні в житті народу (С. М. Значіне рідної пісні. — 1922. — Ч. 7; Барабаш І. Вартість музики. — 1922. — Ч. 7, 8). У виданні повідомлялося й про важливі місцеві культурні події. Так, своїми враженнями від виступів українських емігрантських колективів на фольклорному фестивалі в Чикаго 1922 р. поділився у розлогій публікації «Український Концерт перед Чушинцями в Шікаго, Ілл.» їх безпосередній учасник, що підписався псевдонімом Андрійко (1922. — Ч. 9).

Багатою у «Січових Вістях» була добірка творів красного письменства. Майже у кожному номері подавалися патріотичного змісту вірші українських поетів та митців заокеанської діаспори, зокрема

А. Кримського, К. Малицької (псевд.: Віра Лебедова), Дмитра Івахіва, Володимира Сиротенка, Анни Мілещук, С. Мусійчука, Марка Скритого. На сторінках часопису друкувалася також художня проза — окремі твори В. Стефаніка, Т. Шевченка, Ю. Шкрумелюка, оповідання С. Мусійчука. У 1922—1923 рр. редакція запровадила літературно-публіцистичну сторінку «Січовий Сторож», яка містила статті-рефлексії на злободенні для українства суспільні теми та презентувала українську поезію.

Редактори часопису докладали чимало зусиль, щоб зробити його цікавим і корисним для своїх читачів. З цією метою було створено низку рубрик: «Новини», де подавалися короткі повідомлення про поточні події в Україні та світі; «Куток для женщин-січовичок», в якій порушувалися питання ролі жінки в суспільному житті та сімейному колі; «Куток сміху», що містив анекдоти і жарти. Газета рекламувала українські видання та презентувала діяльність українських установ у США, друкувала приватні оголошення.

Однак подальший якісний розвиток часопису, змістовність та урізноманітнення тематики можна було забезпечити тільки його справді фаховим провадженням. Певне фінансове зміцнення СОУ наприкінці 1923 р. уможливило найняти для «Січових Вістей» постійного редактора (попередньо редакторські функції на громадських засадах виконували члени товариства). У пошуках претендентів керівництво товариства орієнтувалося на «національних поводитрів», вихідців з України та Галичини. Саме тому на цю посаду було запрошено О. Назарука, який своїми палкими промовами здобув прихильність старшини товариства й особисто отамана С. Гриневецького. Формально підтримуючи засади СОУ та обіцяючи розширення тематики «Січових Вістей» [34], в дійсності О. Назарук уміло використовував видання для пропаганди з його шпальт гетьмансько-монархічних ідей. Хоча звинувачувати його у розвалі товариства, самовільному перейменуванні та переорієнтації часопису, як це зробив свого часу на сторінках газети «Свобода» С. Мусійчук [23], очевидно, не цілком правомірно — публікації О. Назарука в «Січових Вістях» та промова на п'ятому з'їзді організації 1924 р. про потребу «централізації влади» слугували радше тільки каталізатором подій, продемонструвавши давно назрілі внутрішні розбіжності в середині СОУ. Підтвердженням цієї думки є газетні матеріали надзвичайно-

го січового з'їзду, який відбувся 1920 р. з приводу розходження у поглядах «січовиків» (як-от: П. Задорецький, що пропагував ідеї радикалізму) на ідейні засади СОУ (1920. — Ч. 7). Однак якщо тоді більшістю делегатів були відстояні принципи «всеукраїнськості» та «позапартійності» товариства, то 1924 р. це призвело до розколу в січових лавах. Цікаво, що у листах до В. Липинського сам О. Назарук оцінював непрості взаємини в українській діаспорі США на початку 1920-х рр. як «сварні й інтриги страшенні», що «пригадують княжі міжусобиці» [14, с. 32].

Для здійснення плану розбудови гетьманських Січей на Американському континенті О. Назарук залучив свій журналістський талант і дар переконувати, хоча до кінця й не був упевнений в успіху. «Грунт під ногами страшенно ховзький і непевний: «Січ» може розлетітися як скло, вже на зїзді 30. і 31. травня. Мої статті про централізацію се гра «ва банк». Але годі інакше! Бо така, яка вона тепер — до нічого», — писав він своєму патрону В. Липинському [14, с. 103]. Використавши запальну вдачу отамана СОУ С. Гриневецького, якого О. Назарук характеризував як руйнівника «усяких організацій», що з «посвятою свого здоров'я й майна, все розбивав», — на протипагу греко-католицької парафії заснував православну, згодом — більшовицький клуб, а пізніше знову навернувся до греко-католицького осередку, редактор видання, зрештою, досягнув своєї мети — «вершок демократичної форми організації» СОУ припинила своє існування 1926 р. Попри чинені згодом, у 1927—1928 рр., її колишніми членами, зокрема С. Мусійчуком, спроби відновити діяльність товариства так і не вдалося [22, с. 378].

У «Січових Вістях» О. Назарук залишив по собі помітний публіцистичний доробок, зокрема, тут були надруковані його розвідки: «Практична Суспільна Економія для українського робітництва» (1923. — Ч. 19; 1924. — Ч. 1), «Будова світогляду» (1924. — Ч. 6), «Організаційний Отченаш» (1924. — Ч. 6—8), «Реферат Д-ра Назарука на Пятім З'їзді Січовім» (1924. — Ч. 12), нариси-враження про подорож до США й Канади: «На спокійнім океані» (1923. — Ч. 19), «В лісах Альберти і Скалистих Горах» (1923. — Ч. 20, 21), «В найбільшій парку Скалистих Гір» (1924. — Ч. 1, 3), а також життєписні матеріали про видатних українців у США — Тому Томашевського (1924. — Ч. 4, 5) та Івана Данильчука (1924. — Ч. 6—8).

Підсумовуючи, зауважимо, що поява часопису «Січові Вісти» у буремний час змагань за незалежність України та самостійність Галичини сприяла національно-патріотичному вихованню української заокеанської молоді, об'єднанню української діаспори на національному ґрунті та зближенню розділених відстанями українських громадян. Газета гідно презентувала українську демократичну пресу у США, що втілювалося в емоційно забарвленій публіцистиці видання, численних україноцентричного характеру статтях, замітках і повідомленнях, а також у належному доборі поетичних і прозових творів. Особливо варто відзначити важливість виконання покладеної на часопис місії пресового органу Січової організації українців у США — товариства з національно-демократичною платформою, що передусім виявилось у його добродійній діяльності у важкі для українського народу роки випробувань. Незважаючи на те, що через певні обставини, зумовлені як надмірною довірою «січовиків» до окремих лідерів українського руху, так і через неоднозначні міжособистісні стосунки в середині товариства, часопис і СОУ припинили своє існування, усе ж їхня обопільна праця засвідчила можливість реалізації одвічних прагнень українців щодо єднання і братерства.

1. *Боровик М.* Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді / Михайло Боровик. — Мюнхен, 1977. — 341 с. — (Сер.: *Ucrainica Diasporiana* ; Vol. 2).
2. *Верига В.* «Новий Шлях» і українське національне об'єднання Канади / Василь Верига // *За межами Батьківщини* : зб. наук. ст. і доп. / Василь Верига ; упоряд. і авт. передм. М. Литвин. — Львів, 2002. — С. 81—87.
3. *Воротняк Т.* Канадський україномовний часопис «Слово істини» як важливий, актуальний чинник об'єднання українців у діаспорі [Електронний ресурс] / Тетяна Воротняк. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ukralm/2011_5/vorotniak.pdf.
4. *Воротняк Т. І.* Канадський україномовний часопис «Наша культура» (Вінніпег, 1951 — 1953): культурологічний та освітній аспекти [Електронний ресурс] / Т. І. Воротняк. — Режим доступу: journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=.
5. *Губарець В. В.* Українська етнічна преса США та Канади (1945—1994 рр.): особливості висвітлення україно-американських взаємин : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / Губарець Василь Васильович. — К., 2007. — 20 с.

6. *Губарець В. В.* Українська етнічна преса у Північній Америці: історія і сучасність [Електронний ресурс] / В. В. Губарець. — Режим доступу: [journalib.univ.kiev.ua /index.php?act=article&article=1451](http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1451).
7. *Дзвінчук О. М.* Часопис «Український Голос» (Вінніпег, Канада, 1910—1981 pp.): проблемно-тематичний та організаційний аспекти : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04 / Дзвінчук Оксана Миколаївна. — К., 2008. — 20 с.
8. Довідник з Української та Карпато-Русинської Американської Періодики та Календарів-Альманахів на Мікрофільмах (1886—1976) / упорядкували: Г. Миронюк та О. Лужницький. — Доповн. та пошир. вид. з 1998 р. — Мінеаполіс, Міннесота, 2005. — С. 166.
9. Др. О. Назарук, Редактором «Січ. Вістий»: До відома всьому Січовому Загалу і всім Українцям // Січові Вісти. — 1923. — Ч. 18.
10. Енциклопедія Українознавства : слов. частина : перевид. в Україні. — Львів, 1996. — Т. 5; Львів, 2000. — Т. 8.
11. *Задорецький П.* Короткий нарис історії Січової Організації у З.Д.А. / Петро Задорецький // Гей, там на горі «Січ» іде!.. : пропам'ятна книга «Січей» / зібрав й упорядкував П. Трильовський. — Едмонтон, 1965. — С. 349—372.
12. *Карась Г. В.* Хронограф музичного життя українського зарубіжжя на сторінках часопису «Екран» (США): джерелознавчий аспект [Електронний ресурс] / Карась Ганна Василівна. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Kis/2010_1/31.pdf.
13. *Кривенька Т. О.* Висвітлення теми мови сатиричною пресою української еміграції США та Канади в першій половині ХХ ст. [Електронний ресурс] / Т. О. Кривенька. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2012.../SC312_15.pdf.
14. *Липинський В.* Твори. Архів. Студії / Вячеслав Липинський. — Філадельфія (Пенсильванія), 1976. — Т. 7: Листи Осипа Назарука до Вячеслава Липинського. Архів / ред. І. Лисяк-Рудницький ; Східноєвропейський дослідний інститут ім. В. К. Липинського. — 532 с.
15. *Мерфі Н.* Періодична преса української діаспори в США з початку заснування до наступного часу / Наталія Мерфі // Українці в США: збереження національних та культурних традицій / Н. Мерфі. — Донецьк, 2010. — С. 102—120.
16. *Міхалчевська В. Л.* Репрезентація ідей духовності та державності на сторінках часопису «Листи до приятелів» [Електронний ресурс] / В. Л. Міхалчевська. — Режим доступу: [journalib.univ.kiev.ua /index.php?act=article&article=](http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=)
17. *Мукомела О.* Зародження української преси в Північній Америці / Олександр Мукомела // Українська журналістика в контексті світової : зб. ст. — К., 1997. — С. 83—91.

18. *Мусійчук С.* Поклик до всіх Українців на еміграції / Стефан Мусійчук // Свобода. — 1922. — 21 січ. (ч. 16). — Р. 30.
19. *Мусійчук С.* Причини упадку Січової Організації у З.Д.А. / Степан Мусійчук // Гей, там на горі «Січ» іде!.. : Пропам'ятна книга «Січей» / зібрав й упорядкував П. Трильовський. — Едмонтон, 1965. — С. 373—378.
20. *Мусійчук С.* Чи в єдиновластю спасене народа (Історія єдиновласти в Січовій Організації в Америці як причинок до розв'язки сього питання) / Степан Мусійчук // Свобода. — 1926. — 9 груд. (ч. 286). — Р. 34.
21. Наукове Товариство ім. Шевченка — Shevchenko Scientific Society [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.shevchenko.org/users/shevchenko.../webdata_news.cgi.
22. Поклик Січового організатора // Січові Вісти. — 1919. — За падолист (ч. 10).
23. *Савченко О. І.* Українська закордонна преса в роки Першої світової війни [Електронний ресурс] / О. І. Савченко. — Режим доступу: sites.znu.edu.ua/historySciWork/2/savchenko.pdf.
24. *Сеник Я.* До початків українського друку в Сполучених Штатах Америки / Сеник Ярослав // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника. — Львів, 2002. — Вип. 9/10. — С. 465—490.
25. *Сеник Я.* Назарук Осип Тадейович / Я. Сеник // Українська журналістика в іменах : матеріали до енциклопед. слов. — Львів, 1996. — Т. 3. — С. 216—220.
26. *Сидоренко Н.* Українська преса на Американському континенті (кінець XIX — початок XX ст.) / Н. Сидоренко // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. — Львів, 1995. — Вип. 2. — С. 129—136.
27. Січ а патріотизм // Січові Вісти. — 1918. — Ч. 6.
- 28 «Січові Вісти» // Свобода. — 1918. — 25 лип. (ч. 88).
29. *Сковронська І.* Фразеологічні новотвори, явище трансформації у пресі української діаспори США і Канади / І. Сковронська // Теле- та радіо-журналістика. — 2012. — Вип. 11. — С. 69—74.
30. У відповідь всім покликаним і непокликаним, серйозним і жартівливим, а передовсім цікавим і смілим критикам і напасникам нашим // Січові Вісти. — 1918. — Ч. 3.
31. *Хімяк О.* Українська преса на Американському континенті (кінець XIX — початок XX ст.) / Оксана Хімяк // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. — 2012. — Вип. 24. — С. 27—31.
32. *Чекалюк В. В.* Преса діаспори США як комунікативний чинник формування ідентичності українців (1939—2005 рр.) : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.01 / Чекалюк Вероніка Василівна. — 2008. — 20 с.

33. Чекалюк В. В. Українськомовна преса США та Канади, її вплив на українські видання [Електронний ресурс] / В. В. Чекалюк. — Режим доступу: [journlib.univ.kiev.ua /index.php?act=article&article=1230](http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1230).
34. Якою буде наша газета // Січові Вісти. — 1923. — Ч. 19.
35. Dr. Joseph Nazaruk at a mass meeting in Chicago // Sichovi Visty. — 1922 November // Library Resource Finder: Table of Contents for: Chicago foreign... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [vufind.carli.illinois.edu /vf-uiu /.../TOC](http://vufind.carli.illinois.edu/vf-uiu/.../TOC) — США.
36. Encyclopedia of Ukraine. — Toronto ; Buffalo ; London, 1993. — Vol. 4. — S. 705.
37. Find Newspapers (UIUC Library Newspaper Database) — History... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [www.library.illinois.edu /.../results_full.php?](http://www.library.illinois.edu/.../results_full.php?); Library Resource Finder: Table of Contents for: Chicago foreign... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [vufind.carli.illinois.edu /vf-uiu /.../TOC](http://vufind.carli.illinois.edu/vf-uiu/.../TOC) — США.
38. IHRC Ukrainian American Periodicals Newspapers Serials // Immigration History Research Center: University of Minnesota [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ihrc.umn.edu.
39. Letter from Dr. K. Trilovsky [Athletic Olympiad at Prague] // Sichovi Visty. — 1921. — Januar // Library Resource Finder: Table of Contents for: Chicago foreign... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [vufind.carli.illinois.edu /vf-uiu /.../TOC](http://vufind.carli.illinois.edu/vf-uiu/.../TOC) — США.
40. Letter of Acknowledgment to the Chief Executive's Office of the Siege Organization, Chicago // Sichovi Visty. — 1922. — March 17 // Library Resource Finder: Table of Contents for: Chicago foreign... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [vufind.carli.illinois.edu /vf-uiu /.../TOC](http://vufind.carli.illinois.edu/vf-uiu/.../TOC) — США.
41. Letter to Ukrainian Siege Organization in United States, Attention of Chief Executive Dr. S. K. Hrynevetsky in Chicago // Sichovi Visty. — 1922. — November // Library Resource Finder: Table of Contents for: Chicago foreign... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [vufind.carli.illinois.edu /vf-uiu /.../TOC](http://vufind.carli.illinois.edu/vf-uiu/.../TOC) — США.
42. Ukrainian national choir in Chicago // Sichovi Visty. — 1922. — November // Library Resource Finder: Table of Contents for: Chicago foreign... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [vufind.carli.illinois.edu /vf-uiu /.../TOC](http://vufind.carli.illinois.edu/vf-uiu/.../TOC) — США.
43. Welcome to Chicago The Most Famous Ukrainian Mixed Choir Directed by A. Koshitz // Sichovi Visty. — 1922. — October // Library Resource Finder: Table of Contents for: Chicago foreign... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [vufind.carli.illinois.edu /vf-uiu /.../TOC](http://vufind.carli.illinois.edu/vf-uiu/.../TOC) — США.

44. Welcome To Metropolitan Andrey Sheptytsky by Rev. Kuryllo, a Chicago Priest // Sichovi Visty. — 1921. — September // Library Resource Finder: Table of Contents for: Chicago foreign... [Електронний ресурс]. — Режим доступу: vufind.carli.illinois.edu /vf-uiu /.../ТОС — США.

Оксана Середа

УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ПРЕСА ГАЛИЧИНИ

20—30-х рр. ХХ ст.

ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНА БАЗА

Проаналізовано комплекс наукових підходів та методів, які дають змогу якнайповніше розкрити особливості функціонування українських мистецьких часописів Галичини у міжвоєнний період.

Ключові слова: *журналістикознавство, українська мистецька преса, Галичина, міжвоєнний період, наукові підходи, наукові методи.*

Проанализировано комплекс научных подходов и методов, позволяющих наиболее полно раскрыть особенности функционирования украинских периодических изданий Галичины, посвященных искусству, в междувоенный период.

Ключевые слова: *журналистиковедение, украинская пресса, посвященная искусству, Галичина, междувоенный период, научные подходы, научные методы.*

The complex of scientific approaches and methods that make possible to expose the specifics and peculiarities of functioning of the Ukrainian art periodicals of Galicia in the interwar period has been analysed in the paper.

Key words: *journalism studies, the Ukrainian art press, Galicia, the interwar period, scientific approaches, scientific methods.*

Українське журналістикознавство, як і будь-яка інша наука, потребує правильно розробленої методологічної бази. Вагомий внесок у вивчення методології української журналістикознавчої науки у різний час зробили такі відомі вітчизняні науковці, як М. Возняк [1], Б. Грінченко [2], В. Дмитрук [3], В. Ігнатієнко [5], І. Кревецький [6], О. Маковей [7], М. Нечиталюк [9; 10; 11], Й. Цьох [17], Б. Черняков [18; 19], В. Щурат [20]. Чимало уваги цій проблемі приділяють і сучасні дослідники: В. Іванов [4], І. Михайлин [8], В. Різун і Т. Скотникова [12], М. Романюк [13], М. Хилько [14; 15; 16] та ін.